

dicant: *Ab ingressu Ecclesie*, juxta cap. Is qui, de Sentent. excom., vel si tantum privet Ecclesiastica sepultura, argument. cap. 2 de Torneamentis, et idem est in similibus, ut notavit Covarruv. referens alios, in c. Alma, part. 2, § 1, num. 3, circa finem. Quæ divisio et doctrina est conformis illi, quam supra de suspensione tradidimus, et juxta illam est proportionaliter intelligenda; ideoque non oportet hic plura addere, sed ex his quæ de effectibus dicemus, res tota exacte constabit.

38. *Quinto dividitur in interdictum a jure et ab homine.* — *Ultimo in interdictum latum per modum censuræ, et tanquam pura pœna.* — Quinta divisio interdicti erit, quia aliud est a jure, aliud ab homine, quæ per se nota est, nam ab homine quotidie fertur; in quibus autem casibus feratur a jure, infra videbimus. Solum ergo hic applicanda sunt supra dicta de censuris in communi, et quæ infra dicemus de causis interdicti. Sexto et ultimo dividi potest interdictum in illud, quod per modum censuræ fertur propter contumaciam, et quod fertur tanquam pura pœna. Cujus divisionis sensus constat ex dictis in simili de suspensione, et ex doctrina de censuris in communi. Res autem magis in particulari constabit ex his, quæ dicemus de causis et de relaxatione interdicti.

DISPUTATIO XXXIII.

DE PRIMO EFFECTU INTERDICTI, QUI EST SACRAMENTORUM PRIVATIO.

Præquam de causis interdicti dicamus, visum est dicere de effectibus, quoniam et ad intelligendam exactius rationem interdicti, et ad faciliorem causarum cognitionem hæc disputatio confert. Omnes autem effectus interdicti ad tria capita revocantur, quæ sunt, privatio activa et passiva quorundam sacramentorum, privatio activa et passiva divinorum officiorum, et similis privatio Ecclesiasticæ sepulturæ. Atque hi tres effectus communes sunt proportionaliter omni interdicto, tam locali quam personali, et utriusque tam generali quam particulari. Et hæc intelliguntur per *interdictionem divinorum*, quando sub hac forma fertur interdictum, ut colligitur ex cap. Ex rescripto, de Jurejurando. Et in particulari explicatur in aliis juribus, quæ infra referemus expresse; tamen habentur hi effectus ut sin cap. Si civitas, et cap. Si sententia, et

cap. Alma mater, de Sentent. excom., in 6. Hos ergo tres effectus sigillatim explicabimus, eosque ad singula interdicta applicabimus. Solet autem addi quartus effectus, qui est prohibitio ab ingressu Ecclesie, de quo peculiariter videbimus, an sit effectus communis omni interdicto, an potius constituat peculiare interdictum.

SECTIO I.

Quorum sacramentorum usus per interdictum prohibeatur.

1. *Ratio dubitandi.* — *Conclusio.* — Ratio dubitandi esse potest, quia in dicto cap. Si sententia, absolute dicitur, personas interdictas non debere Ecclesiastica accipere sacramenta. Quæ absoluta propositio æquivalet universali; nulla ergo sacramenta debent recipere, sed omnia sunt illis interdicta. Dicendum vero est, hanc prohibitionem implicite continere conditionem seu limitationem, scilicet nisi in casibus aut sacramentis a jure exceptis. Ita declaratur in cap. Alma mater, de Sentent. excomm., ibi: *Certis casibus et sacramentis exceptis.* Et quamvis loquatur de interdicto locali, tamen eadem proportionali ratione in cæteris procedit. Et hæc est communis sententia Doctorum in hoc loco, et Theologorum, et Summistarum, quos in re clara referre non est necesse. Videndum ergo superest, quæ sacramenta permittantur, nam cætera erunt prohibita.

De baptismo.

2. *Baptismus potest interdicti tempore solemniter ministrari.* — *Ad baptismi solemnitatem satis est quod aqua sit benedicta.* — Primo ergo excipitur baptismus, qui nullo interdicto prohibetur, quia est necessarium remedium ad salutem. Et quidem de personali interdicto, et quantum ad susceptionem hujus sacramenti id non oportuit jure caveri, quia ante baptismum susceptum nulla persona est capax interdicti, quia non est capax censuræ, ut supra suo loco diximus, et ideo non potuit Ecclesia interdiceri directe alicui personæ, ne baptismum suscipiat; potuit tamen fidelibus prohibere, ne in tali loco baptismum administrarent, vel etiam ipsis personis absolute interdiceri activam administrationem hujus sacramenti. Quod autem id non faciat per interdictum generale loci, constat ex cap. Responso, de Sent. excomm., et

ex cap. Non est verbis, de Sponsalibus; est tamen advertendum, in illis locis specialiter excipi baptismum parvulorum, per quod additum indicari videtur, baptismum adultorum esse illo tempore interdictum. Verumtamen vel illa locutio non est sumenda tanquam restrictio, sed tanquam denominatio quædam baptismi, qui veluti per antonomasiam ita vocatur, quia parvulis est maxime necessarius, aut certe illa restrictio ablata est in c. Quoniam, de Sentent. excom., in 6, ibi: *Nedum pueris, sed adultis propter periculum moræ exhiberi potest licite tempore interdicti.* Nam licet adultus possit per baptismum flammis salvari, tamen Ecclesia noluit ejus salutem in eo discrimine constituere, ut contritio vel amor Dei super omnia necessario illi habendus sit; neque etiam voluit uberiori fructu sacramenti, quoad gratiæ augmentum, et plenam remissionem culpæ et pœnæ quempiam privare. Colligitur præterea ex dict. cap. Quoniam, sacramentum hoc non solum privatim, sed etiam solemniter ministrari posse in loco interdicto, tum quia non postulat accidentariam necessitatem, ut administrari possit; sed quovis tempore dari permittit propter intrinsecam causam seu necessitatem, quæ est *moræ periculum*; quoties autem baptismus conceditur extra articulum necessitatis, solemnitas ejus concessa intelligitur; imo hæc nunquam licite dimittitur, nisi ob accidentariam necessitatem. Tum etiam quia in illo textu supponitur, hujusmodi baptismum dandum esse cum unctione chrismatibus; hæc autem unctio pertinet ad solemnitatem baptismi, et ex hac cæremonia alias licitas esse concludimus, quia non est major ratio de una, quam de alia, et quia illa unctio non nisi in plena adhibetur solemnitate. Quod etiam credimus jure antiquo et communi fuisse concessum; quando enim jus aliquid simpliciter concedit, et non limitat modum aut formam, intelligitur illud concedere secundum communem et usitatum ritum. Præsertim quia in hac materia, quando aliud vult, id exprimit, ut patet ex cap. Alma, de Sentent. excom., in 6. Et hæc sententia communis est, ut videre licet in Sylvestro, *Interdictum*, 5, num. 9; Navarro, cap. 27, n. 178; Covarruvias, in cap. Alma, part. 2, § 2, n. 7. Atque hinc fit, ut ea, quæ sunt quasi præparatoria ad solemnitatem baptismi, etiam liceant, qualia sunt catechismus; nam ordinatur ad convenientem dispositionem baptizati; item benedictio fontis seu aquæ, si facta

non sit, licet oppositum censeat Covarruvias, num. 6, cum Paludano, in 4, dist. 7, quia benedictio fontis non est necessaria ad baptismum. Dico tamen satis esse, quod ad solemnitatem baptismi spectat, ut aqua sit benedicta; probatur recte a simili ex dicto cap. Quoniam, ut paulo inferius videbimus. Crediderim tamen, hujusmodi solemnitatem et benedictionem, quatenus ad divinum officium spectat, faciendam esse cum circumstantiis præscriptis in cap. Alma, de quibus postea.

3. *Per interdictum particulare loci non prohibetur administratio baptismi in eo.* — *Non tenetur parochus, cujus parochia est specialiter interdicta, aliam adire ad baptizandum.* — Hinc colligo, hujus sacramenti administrationem per se non prohiberi in loco interdicto per interdictum particulare. Ita Calderinus, tract. de Interdicto, et Covarruvias supra, et Burgasius, de Sententia interdicti, n. 27. Et ratio est, quia prædicta jura simpliciter excipiunt baptismum. Verum est cap. Responso, et cap. Non est nobis, speciatim loqui de interdicto generali provincie aut civitatis, propter quod nonnulli Canonistæ tenuerunt hoc non esse extendendum ad interdictum particulare. Et favet illis, quod ex interdicto particulari non oritur tanta necessitas administrandi hoc sacramentum in loco interdicto, sicut ex generali, quia per hoc omnia loca prohibentur, et ideo si quærendus esset locus non interdictus, difficilis redderetur administratio talis sacramenti; at vero quando interdictum est particulare, potest facile, relicto illo loco, in alio non interdicto ministrari sacramentum. Unde etiam Covarruvias limitationem addit, *nisi commode sacramenta alibi ministrari possint.* Nam tunc putat non licere baptismum in Ecclesia specialiter interdicta ministrare. Quando ergo est moralis necessitas, certum est corollarium illatum a paritate rationis. Erit autem illa necessitas, si in populo non sit nisi una Ecclesia, et illa sit interdicta; vel, si sint plures, si omnes sint particulariter interdictæ; nam solemnitas baptismi in Ecclesia ministranda est et juxta Clementinam unicam de baptismo. Addo vero, ex vi talis interdicti per se non prohiberi baptismum in loco interdicto, tum quia si id licet in ea necessitate, non est propter exceptionem a generali prohibitione; nam hæc exceptio non est expressa in jure sub hac speciali ratione. Secluso autem jure, non esset illa sufficiens causa, ut id licite fie-

ret, si esset generalis lex in contrarium; ergo ideo tunc licet, quia nulla est lex prohibens baptismi administrationem per aliquod interdictum locale. Tum etiam quia in dicto cap. Quoniam, absolute dicitur, tempore interdicti licitum esse ministrare hoc sacramentum, neque distinguit de interdicto particulari aut generali, per quod jus explicanda sunt cætera; nam quoad hoc sub generali comprehendunt particulare, quia ita se habet ad suum objectum seu locum, sicut generale ad suum. Nec refert, quod tunc baptismus absque magna difficultate possit dari alibi; id enim non inducit obligationem, si alius locus non est prohibitus, nec censeo esse obligandum parochum, cujus parochia interdicta est, ut ad baptizandum suum subditum eat ad aliam Ecclesiam vel parochiam, etiam vicinam, cum sua quoad hunc effectum interdicta non sit. Dixi autem *per se*, quia si sequatur scandalum, ex eo quod id fiat in loco interdicto, cum fieri possit in non interdicto, tunc id non licebit; tamen ex alio capite, quod est per accidens, nec erit illa tunc violatio censuræ, sed charitatis. Et ita sentit Sylvester, *Interdictum*, 5, quæst. 7, num. 9.

4. *Num personaliter interdictus possit personaliter ministrare.* — *Refellitur quorundam sententia.* — Secundo sequitur ex dictis, ministerium baptismatis non esse simpliciter prohibitum ei, qui personaliter interdictus est; nam constat, in casu necessitatis posse ab eo fieri. Difficultas autem est, an hoc ministerium per se sit prohibitum ex vi interdicti personalis, solumque permittatur in casu necessitatis proximi; an vero e contrario, quia hoc sacramentum ex se necessarium est, ideo absolute non prohibeatur per interdictum personale; ideoque non peccet persona interdicta baptizando, etiam solemniter, licet sint alii non interdicti, qui hoc ministerium præstare possint. De qua re pauca invenio in specie dicta a Doctoribus. Quidam autem generatim de censuris aiunt, hominem ligatum censura majori, non posse baptizare extra articulum necessitatis, in eo vero posse, non tamen solemniter, quia solemnitas non est necessaria, et solum propter necessitatem conceditur quod alias per censuram prohibitum est. Ad hoc autem citantur varii textus, qui vel in specie loquuntur de excommunicatione, ut cap. ult. de Clerico excom. ministr., et cap. penult. de Sent. excom.; non potest autem ex effectu unius censuræ inferri effectus alterius, cum in effectibus

maxime differant. Vel certe jura, quæ loquuntur specialiter de interdicto, non loquuntur specialiter de baptismo, sed generatim de usu divinorum, vel celebratione, aut auditione divinorum officiorum, ut patet ex c. Si sententia, et c. Si civitas, et c. Is cui, de Sententia excom., in 6, cum similibus. Jam autem ostendimus, hanc verborum generalitatem esse intelligendam juxta materiam subjectam, et moderationem in aliis juribus expressam; nam cum eadem amplitudine est ibi sermo de perceptione sacramentorum, et de interdicto locali, in quibus certum est adhibendam esse exceptionem baptismi; idem ergo erit de interdicto personali.

5. *Secunda sententia.* — *Vera sententia, et explicatio superioris.* — Propter hoc ergo videri potest probabile, interdictum personale non habere hunc effectum interdicendi ministerium sacramenti baptismi. Possumusque ad hanc formam rationem redigere: non habet plures effectus interdictum personale circa personam, quam habeat locale circa locum; sed interdictum locale non prohibet baptismum dari in loco interdicto; ergo interdictum personale non prohibet personam interdictam ministrare baptismum. Major probari potest ex citatis juribus; nam generatim, et pariformiter loquuntur de effectibus utriusque interdicti, neque invenitur aliquod jus, quod speciale aliquid statuatur circa hoc de interdicto personali. Et addi potest congruentia, quia sicut baptismus propter necessitatem suam ubique dari potest, ita etiam a qualibet persona ex vi institutionis suæ; et sicut ad decentiam et reverentiam ejus spectat (licet non ad substantiam) ut in loco sacro detur, ita etiam quod a persona sacra ministretur; ergo sicut hac ratione non interdicatur locus sacer quoad ministerium baptismatis, ita nec persona sacra quoad illius administrationem. Et declaratur proportio; nam interdicta generaliter terra, vel specialiter Ecclesia, potest ibi solemniter celebrari baptismus, præsertim si supponamus ibi non esse aliam Ecclesiam; ergo interdicto generaliter clero, vel specialiter hoc clerico, ubi alius non est, nihilominus potest ibi solemniter dari baptismus, quia est eadem ratio, et citatum c. Quoniam, absolute dicit, *tempore interdicti*; ergo tunc ministrari poterit etiam solemniter a persona interdicta, quia non est alia persona sacra, quæ id munus præstare possit; ergo signum est id non fieri licitum propter necessitatem baptismi,

quia hæc non sufficit, ut baptismus, alias prohibitus, solemniter detur; signum ergo est id esse licitum, quia per se, et ex vi talis interdicti non est prohibitum. Atque hanc opinionem indicare videtur Sylvester, verb. *Interdictum*, quæst. 2; cum enim dixisset, clericum interdictum peccare, et violare censuram exercendo aliquem actum Ordinis, excipit caeremonias baptismi et pœnitentiæ.

6. Ut vero hæc sententia probabilis sit, limitanda est ad interdictum generale, cui aliquis causam non dedit, quod non immediate, ac per se, sed per quamdam redundantiam seu communicationem talem personam innocenter interdicat, ut sumitur ex c. Si sententia, de Sent. excom., in 6. Et ideo quoad has personas optime procedit ratio, et proportio adducta inter locale et personale interdictum. At vero quando persona est specialiter interdicta, vel directe, vel virtute, quia causam dedit interdicto generali, sive personali, sive locali, tunc aliter sentiendum censeo; nam ratio facta cessat, et alia jura non favent, sed potius obstare possunt, ut melius in sequenti puncto explicabo; nam quoad hoc eadem est ratio de confirmatione, et de baptismo solemniter dato. Dicendum ergo censeo, personam interdictam tantum generaliter, et absque culpa propria, posse ministrare baptismum solemniter, quia non solum ratione necessitatis licet illi ministrare hoc sacramentum, et quia absolute non est illi prohibitum. Persona autem specialiter interdicta solum ob necessitatem hoc facere potest; et ideo non solemniter, sed privatim tantum hoc ei licet. Neque in hoc comparari debet persona cum loco specialiter interdicto, quia locus semper interdicatur ratione culpæ alterius, persona autem ob propriam, quando vel interdicatur per interdictum particulare, vel per generale, aut locale, cui causam dedit.

De confirmatione et chrismate.

7. De confirmationis sacramento idem dicendum est, quod de baptismo, quia quoad hoc negotium facta sunt paria in cap. Responso, de Sent. excom., et habetur etiam in c. Quoniam, eodem titulo, in 6. Et in priori loco sermo est de interdicto generali loci, de quo propterea indubitatum est non habere hunc effectum in loco interdicto, neque prohibere, quominus in illo loco, et in qualibet parte ejus, aliàs apta ad hoc ministerium, hoc sacramentum administrari possit. Cujus

ratio primaria voluntas est instituentis; illum autem movere potuit, quod confirmatio est veluti complementum quoddam status Christiani hominis, cujus professio est baptismus. Accedere etiam potuit, quod hi, qui confirmantur, sunt parvuli, et innocentes; et ideo in eorum commodum merito potuit hic favor ampliari, quanquam de facto non pro illis solis, sed etiam pro omnibus adultis hæc concessio facta sit, ut habetur in dicto cap. Quoniam. Ubi etiam pro ratione redditur *more periculum*, quia pro magno incommodo habitum est, ut vel infantes exponantur periculo moriendi sine fructu hujus sacramenti, vel adulti cogantur aliquamdiu vivere sine auxilio, et ope illius, cum tamen illo maxime indigeant ad resistendum tentationibus, præsertim contra fidem. In eodem etiam c. Quoniam, hoc non limitatur ad interdictum loci generale; sed simpliciter dicitur, *tempore interdicti*. Propter quod, et propter alia, quæ dixi supra de baptismo, censeo etiam in Ecclesia specialiter interdicta posse hoc sacramentum ministrari, quia hæc duo sacramenta paria facta sunt in jure quoad hoc negotium. Unde aliæ congruentiæ adductæ de baptismo hic applicari possunt.

8. *Confirmatio, etiam in loco interdicto, solemniter conferri potest et debet.* — *Chrisma potest confici in loco interdicto in die Cœnæ Domini.* — Atque hinc sequitur, sacramentum hoc, etiamsi in loco interdicto detur, cum omni sua solemnitate dari posse, imo et debere, tum quia hoc sacramentum, cum non sit necessitatis, regulariter loquendo, non debet aliter administrari; tum etiam quia in jure simpliciter conceditur; et ita non licet per modum exceptionis a lege prohibente hunc actum in specie, sed per modum actus non prohibiti in tota sua specie. Est ergo hoc ministerium simpliciter concessum in omni loco secundum caeremoniam et ritum communem, quo fieri solet in Ecclesia. Imo additur in dicto c. Quoniam, ob eandem causam posse chrisma confici in tali loco interdicto in die Cœnæ Domini, quia sicut philosophia dicit: *Qui dat formam, dat et consequentia ad formam*; ita ratio moralis docet, eum qui aliquid concedit, etiam concedere ea, quæ ad illud necessaria sunt. Quod principium plane supponunt sæpe leges etiam civiles, ut videre licet in l. Ad rem, et l. Ad legatum, ff. de Procurator. Quia ergo chrisma ab Episcopo confectum necessarium est ad confirmationis sacramentum præstandum, et juxta morem

Ecclesiae tantum in die Cœnæ confici potest, et veteri chrismate amplius non est utendum, ideo concesso confirmationis sacramento, necesse fuit chrismatis etiam confectionem concedi. At vero quoniam hæc confectio chrismatis officium quoddam Ecclesiasticum, seu pars ejus existit, dubitari potest, an dum fit in loco interdicto, servandæ sint illæ circumstantiæ, quæ de aliis officiis præscribuntur in jure; de qua re dicemus inferius agentes de divinis officiis in loco interdicto prohibitis vel concessis.

9. *Per interdictum personale non prohibetur receptio confirmationis. — Regula generalis.* — Jam vero hic occurrit quæstio de interdicto personali, an in illo etiam excipiendum sit hoc sacramentum, ita ut per hanc censuram non prohibeatur personæ interdictæ usus hujus sacramenti; et hic habet locum quæstio etiam de passivo usu, quia qui confirmandus est, jam supponitur baptizatus, et consequenter capax censuræ, et prohibitionis. Dico ergo per interdictum generale personale neminem excludi a participatione hujus sacramenti, nisi qui causam interdicto dedit. Prior pars habetur in d. c. Quanto, quod simpliciter dicit, *tempore interdicti*, non distinguens de interdicto civitatis, quoad terram, vel quoad populum. Alterius vero partis, seu exceptionis sensus est, eum, qui ligatur hoc interdicto, quia sua culpa causam illi dedit, nec posse seingere, nec admitti ad tale sacramentum recipiendum, nisi prius vel satisfecerit, vel, si hoc non possit, cautionem dederit saltem juratoriam, si aliam non possit. Quod in specie de hoc sacramento non invenio in jure expressum; tamen a fortiori sumitur ex c. Alma mater, de Sent. excom., in 6, ubi de his, qui dederunt causam interdicto generali loci, dicitur non esse admittendos ad pœnitentiæ sacramentum, nisi satisfactione, aut cautione præmissa. Videtur autem necessaria, ac generalis regula, quos Ecclesia non admittit ad pœnitentiæ sacramentum propter censuram, vel indispositionem eorum (de baptizatis agimus), ad nullum aliud sacramentum eos admittere, quia in hujusmodi homine pœnitentia est veluti præparatio, et dispositio ad alia sacramenta; unde qui est indignus, seu incapax in foro Ecclesiæ sacramento pœnitentiæ, a fortiori est incapax cujuslibet alterius sacramenti. Ergo in nostro casu qui sic dedit causam huic interdicto generali personali, non potest admitti ad sacramentum pœniten-

tiae, nisi præmissa illa conditione; nam est eadem, vel major ratio de hoc interdicto, ac de locali, quia est æque grave, et magis directe respicit personas. Item quia dictum c. Alma, simpliciter loquitur, *tempore interdicti*, et prius solum excipit excommunicatos, et postea eos, qui dederunt causam interdicto. Certum ergo videtur, illam legem procedere etiam de interdicto generali personali; ergo ob aliud principium positum extendenda etiam est ad sacramentum confirmationis, quod scilicet personæ sic interdictæ et culpatae admitti ad illud non debeant, sive id sit propter indignitatem, quam censentur habere, saltem in foro Ecclesiæ, sive quia jus voluit talem censuram in eis aliquid efficacius operari propter culpam eorum, quod probabilius videtur.

10. *Interdicto speciali et personali ligatus non potest recipere confirmationem, nec ad ipsam admitti.* — Ex quo ulterius concluditur, quoties aliquis interdicto speciali et personali ligatus est, non posse admitti, neque ipsum posse licite recipere hoc sacramentum, donec Ecclesiæ satisfaciatur, et per formam ab ea præscriptam admittatur. Ratio est clara ex dictis, quia nunquam aliquis specialiter interdictus, nisi propter propriam culpam, vel contumaciam; ergo si is, qui ligatur generali interdicto, cui ipse per propriam culpam causam dedit, recipere non potest hoc sacramentum, nisi præmissa juris forma, multo magis dicendum id est de specialiter interdicto. An vero necessarium sit præmitti absolutionem, seu relaxationem interdicti, vel sufficiat satisfactio, quæ in d. c. Alma mater, postulatur, ita ut ipso facto censeatur ablata prohibitio interdicti, saltem quoad hunc effectum, dicam infra tractando de relaxatione interdicti; interim videri possunt Glossa et Doctores, in c. Præsenti, verb. *Generaliter*, de Sent. excom., in 6.

11. Tandem juxta doctrinam datam intelligendam censeo decisionem textus in c. Episcoporum, de Privileg., in 6, ubi in hoc pares fieri videntur excommunicati, et interdicti, *quod ad Ecclesiastica sacramenta non admittantur*; nam si hoc sumendum est sine ulla exceptione, intelligendum est de interdictis personaliter et specialiter, vel directe, vel saltem indirecte, et virtute. Estque hoc consentaneum illi textui, in quo sermo est de interdicto locali, et postea transfertur sermo ad personas interdictas, quæ in illo interdicto sunt, et illi causam dederunt; propter quod

dicebamus supra, interdictum locale semper includere virtute aliquod personale. Si quis autem velit de omnibus quomodocumque interdictis textum illum exponere, necessario debet subintelligere conditionem, *nisi in casibus a jure expressis*, juxta ea, quæ in superioribus dicta sunt.

12. *Ligatus generali interdicto, cui causam non dedit, solemniter conferre potest confirmationem.* — *Non ita vero si causam dedit interdicto.* — Jam vero superest dicendum de activa administratione hujus sacramenti, an prohibita sit personæ specialiter, vel generaliter interdictæ, sive per proprium interdictum personale, sive per locale, cui causam dedit. Estque eadem quæstio de confectione chrismatis, eodemque modo definienda juxta superius dicta. Igitur si persona tantum est interdicta generali interdicto, cui causam non dedit, idem de illa censendum est quoad hoc sacramentum, quod de solemnibus administratione baptismi, quia hæc duo sacramenta æquiparata sunt in jure quoad hoc, ut comprehendantur, vel non comprehendantur in interdicto; et ideo quæ in simili puncto diximus de baptismo, hic applicari possunt. At vero si persona sit interdicta specialiter, sive directe per proprium particulare interdictum, sive per generale, cui dedit causam, probabilissimum censeo, non posse, propter generalem prohibitionem administrandi divina, quæ habetur in d. c. Si sententia, et in c. Clerici, et in c. Latres, de Clerico excom. ministr., in quibus interdicti etiam in hoc æquiparantur excommunicatis, quod etiam intelligendum videtur, ut supra exponebam, de interdictis ob propriam culpam; illi enim merito possunt excommunicatis comparari. Sicut ergo excommunicatis non licet sacramentum confirmationis ministrare, ita nec proprie et specialiter interdictis. Præterea, quia licet velimus hic subjungere conditionem, *nisi in casibus a jure expressis*, non invenimus talem exceptionem in jure factam vel formaliter, vel æquivalenter, sed potius oppositam. Quod non formaliter, patet, quia nullum est jus, quod eis expresse concedat, vel talem exceptionem in propriis terminis, vel in specie faciat. Non etiam æquivalenter, quia in jure nunquam fit exceptio de interdicto personali particulari, neque etiam de interdicto generali, nec de quolibet locali respectu personarum, quæ causam dederunt interdicto; sed solum respectu earum, quæ cum sint innocentes, quasi concomitanter

comprehenduntur interdicto; vel de loco ipso, qui perinde se habere videntur; cum autem in his sit ratio longe dissimilis, non potest dici una exceptio aliam per æquivalentiam comprehendere. Denique quod oppositum potius in jure insinuetur, patet ex dictis de passiva receptione hujus sacramenti, quia per hanc censuram non minus interdicatur administratio, quam receptio; sed in jure declaratum est, receptionem non esse licitam personis sic interdictis, ut ostendimus; ergo idem censendum est de activa administratione. Unde cum sacramentum hoc nec sit necessarium, nec possit nisi solemniter, et ex officio ministrari, simpliciter concludendum est, ministerium ejus nunquam licere personis sic interdictis.

De sacramento pœnitentiæ.

13. *Sacramentum pœnitentiæ tempore interdicti recipi, et conferri potest.* — De hoc etiam sacramento quantum ad receptionem ejus expressa est in jure exceptio in cap. Alma mater, de Sent. excom., in 6. Circa quod advertendum est, ante illud caput non inveniri expressum in jure, hoc sacramentum dari posse omnibus peccatoribus tempore interdicti absque speciali necessitate periculi mortis instantis; nam de illo casu id supponitur in cap. Permittimus, de Sent. excom., et cap. Quod in te, de Pœnit. et remiss. In dicto autem cap. Alma mater, declaratum, seu concessum est, ut cuilibet homini possit hoc sacramentum tempore interdicti concedi; quia necessitas ipsius sacramenti conjuncta cum periculis, et facilitate hominum ad peccandum, visa est ratio sufficiens ad hanc facultatem concedendam cum limitationibus, quæ ibidem adjunguntur, et statim exponuntur.

14. *Quodcumque sit interdictum. — Nisi persona illi causam dedit.* — Secundo observandum est, licet in principio illius capituli videatur Romanus Pontifex tantum loqui de interdicto generali loci, tamen postea in ipsa concessione absolute dicere, *Tempore interdicti*. Et, ne quis existimet hoc verbum esse referendum ad initium capituli, et juxta illud restringendum, postea in fine illius clausulæ adduntur hæc verba: *Ubi civitas, vel locus alius, seu universitas interdicti existunt*. In quibus tria interdicta continentur, scilicet interdictum locale, tam generale quam particulare, et interdictum personale generale.